

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De nuptiis Philologiae et Mercurii - Cod. Ettenheim-Münster 7

Martianus <Capella>

[S.l.], [14. Jahrh.]

Liber tertius

[urn:nbn:de:bsz:31-107516](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107516)

GVLIELMI BVDAEI
DE CONTEMPTV
RERVM FORTVI
TARVM LIBER
TERTIVS.

VAE superiorib⁹
libris diximus, Dra
co frater, esse eius
modi non nescius
sum, ut in ijs expli
cādis fudisse uerba
magis uideri pos
sim lectoribus, phi
losophastrig; more
in mores declamitasse, quā aut persuasio
nis aculeum in cordibus fixisse lectitantū,
aut mea ipse praecordia iusta aequanimi
te tinxisse. Ista quidem speciosa dictu sunt
& auditu (diceret aliquis) sed quorum quenq;
uideas eam uisendi uiam ingredi, obsitam
iam spinis & obsoletā, in eaq; cursum con
tendere tenore pertinaci: Ita est profecto,
nec me cum hęc dicerem latebat, rationem
istam cū aut ad urentem dolorem, aut an
gentem animi aegritudinem uentum est,
pedemq; (ut ita dicam) inferendum in acie
rerum

ferum paulo acerbiorū , tam esse arduam
 subductū atq; intractabilem, quam est ipsa
 in certaminis meditatione secuta proclivis
 ad dicendum , atq; ad ratiocinandum du-
 stilis. Id adeo cognoscere saepe mihi rerum
 ex euentibus contigit. Nam cum attentiore
 rerum fortuitarū cogitatione , pulchre me
 interdum comparasse uiderer, quasiq; pro-
 lusione confirmasse ad incōmodiorum ca-
 suum impetus excipiendos nullo, aut leui
 tumultu , sensi nonnunquam & ingemui
 constantiam ac rationem mihi in te præ-
 senti non modo ex animo , sed etiā è uul-
 tu, ex oculis , ex ore deniq; linguāq; excidisse.
 Verum quo difficilius mihi uideretur in-
 dignitates errore humano cōparatas qua-
 siq; iure recepto moribus constitutas, simul
 exorbitanteis à recto tramite mores ita re-
 prehendere, ut caueamus atq; uitemus, eō
 digniorem rem esse duco in qua studiosi
 tiri philosophiāq; reuerētes omneis animi
 uires contendere inlistāt & exercere, nihilq;
 libentius ipse facio quā ut in ea cōmenta-
 tionē immorer, innigilem, indormiscam.
 Caterum cum nec in illa uia laxa , per quā
 fortuna pignora sua sarcināsq; uel uerius
 impedimenta transuehit, nec in hoc rursus
 tramite astricto qui illā intersecat , uestigia
 ulla

DE CONTEMP. RERV M

ulla uisuntur retrorsum ferentia, de eo uicq;
 ipsi quod humanitus sciri nequit, ea consu-
 lere oracula debemus, quibus aduentatib⁹
 Delphica uaticinia aliaq; cesserūt . Quippe
 si in rem usque præsentem assensum fidēq;
 sustineamus, sera rerum uisendarum hor-
 rendarūq; persuasio uertetur in scientiā,
 quæ nihil tum iuuabit . Proinde germane
 mi , ut in aliquod tibi tandem Epimythiū
 hic apologus euadat, quum tot absurda, in-
 decora, indigna, pudenda, fortunam in ui-
 ra designare uideamus, doctrine rectæ con-
 sentaneum est, ut in uirum constantem di-
 sciplinæq; diuinæ retinentem querelæ sto-
 machosæ nō cadant ob pauperiem in cen-
 su eius forte factam, aut propter negotium
 tranquillitati faceffitū, aut laceffitam mor-
 bo uitioūe corporis sanitatem. Num si uide-
 am hodie fortuna habente comitia, sum-
 māmq; rerum tenente, lippos apponi spe-
 culatores in arcibus & sacris & profanis, an-
 tistites designari qui oracula exaudire ne-
 queunt, uigiles & excubitores in repub. ho-
 mines somniculosos & oscitanteis, custo-
 des sacrorū profanorūq; queis nec respecta-
 re nec circumspicere aut placeat aut uacet,
 præcones rerū uociferandarū homines su-
 scq; uocis aut exigue, concionatores eos qui
 in per-

in perpetuū irrauerunt, gubernatores in
 tepestate naufragos, praecursores eligi ex
 natione anhelatorū, praesidiarios qui loco
 stare nō possunt, desinatores qui ordinis
 & delectus rationē nullā habēt, interpretes
 & respōsituros qui linguarū non habent
 cōmercium, num(inquam) si huiuscemo-
 di multa uidemus indignitatis plena, quæ
 facinora haud dubie fortunæ iudicanda
 sunt atq; temeritatis, stultorum ideo queris
 monijs subscribere debemus, ac cœlū ter-
 rāq; (ut dicitur) pmiscere: Dī meliora, in
 quis. Sed tamē priuatim dolentē iuuat do-
 lori suo ingemiscere, et publico uulnere pi-
 um est lachrymas nō negare. Nemo it infir-
 cias, nec tam esse duram atq; immitē philo-
 sophiam cenfeo; ut humanitatem ab ho-
 mine conuellere conetur. Ob hæc etiam et
 eiusmodi condolere debemus reipu.
 non nostram priuatim ipsorum uicem do-
 lere magnopere, aut inepte quiritari, aut
 cœlū uocibus & murmure fatigare, si cen-
 suram gerente fortuna optimus quisque et
 doctissimus præteritus est in ordinū recen-
 sione. Nam cuius est tandem stultitiæ à for-
 tuna exposcere moderamē rerū prouiden-
 tiæ congruum: nisi si aleæ casus ad uices sta-
 tas redigi posse stomachando speramus,
 aut pro-

aut probitatem ac fortunam in posterum
 contubernio consociari, ut tami copiosissi-
 mus posthac quisq; sit quàm est inopia in-
 dignissimus. At quãto præstabilius est ho-
 minem sese conditionemq; suã agnoscen-
 tem, occurratrices istas curas, affectusq; in-
 terpellatores mētis salubria cōmentaturæ,
 ratione compescere & suppressere, quam
 aut animum ægritudine exesse, aut superū
 itam querelis laceffere: Proinde, ut inquit
 poëta nobilissimus, mecum ipse ita aio: De
 sine fata Dei flecti sperare querendo. Citius
 enim solis equos sistas, currumq; illum ra-
 pide procurrantem sustineas in hibeasq; re-
 tro, quàm id quod cœli tulit uolubilitas,
 ne eueniat obrineas ægte ferendo, aut ne
 hominum uita à primordijs mundi tran-
 quillitate mulctata & requiete, in multa, ua-
 ria, durãq; casuum offensacula publice pri-
 uatimq; incurrat, quando parcarū fusi mi-
 ris fatorum ambagibus inuoluti sunt &
 perplexi, quibus ex ipsis mentem & ratio-
 nem extricare uix possis, si diutius obhæse-
 ris explicare cupiendo. Nouerit hoc primū
 qui indignari ob ista ac uociferari institit, et
 ueluti cum prouidentia cum Deoq; expo-
 stulare, naturæ leges antiquari non posse ci-
 tra uniuersū solutionem, nec cœli stellantis
 placita

39

33

placita atq; circūductum iri ob unius mul-
 torūme reclamantium intercessionē. Nec
 enim (ut opinor) ob meam aut cuiusquā in
 dignationē Lachesis conuoluta iam pensa
 retorserit, nec iræ meæ impotētia deterrita,
 dispensationē sortium retractauerit, quam
 cœlo consulto instituit & peregit. Nisi Atro
 pon quoq; inexorabilem (ut nomen eius ^{ἀτροπον}
 indicat) fletibus ac lamentis flexum iri spe-
 ramus, uadimonîaque dilaturam capis,
 aut etiam interliturā. Nec ideo tamen For-
 tunæ temeritati liberi animi ceruices sub-
 mittere nos conuenit, sed uultus æquabilis
 constantiam spirituumq; infractorum celsi-
 tudinem ante DEI conspectum deſcere,
 in eiusq; providentiæ fidem ac præsidium
 nos conferre omnibus cum fortunis. Sum-
 mum autē dolorum omniū lenimentum
 est, æquus inter hæc animus, donum qui-
 dem ipse diuinum, non mentis arbitrari-
 um quālibet recte natura constitutæ. Quo
 sane tanquam condimento rerum acerbis-
 orum utentes, Fortunæ hominūq; iniū-
 rias atque iniquitates, non tantum deuora-
 re, sed etiam concoquere sic poterimus, ne
 damnatum nobis ac detrimentū importasse
 uideantur. Ad stomachum porro istum fa-
 cientia hæc præcipuè perpensa & æstima-
 ta. Pri

DE CONTEMP. RE RVM

ra. Primū est, si per naturā rerum acri percur-
rentes intentione nihil esse aduofius natu-
ra animaduertamus, nihil imperiosius ne-
cessitate, nihil rectius prouidentia. Etenim,
si tolerantia necessariā causam habet, super
uacūū est utiq; quod cecidit ægre ferre, quū
animus æger fortunæ uulnus altius ægre fe-
rendo altiusq; sensim adigat, uimq; mali au-
geat & acerbet. Sin id à natura manat, qd
nos urit, cur inculamus naturā, quæ fundis-
one sua utitur? Nam si in constitutione con-
creti hominis aberratum est, non naturā id
uitium est, sed materiæ, quæ sine subiecto
nihil potest, præsertim cum finis eius sit res
in meliorē statum perducere atq; perfectio-
rem. At prouidentia prouocare, plenum est
insania, cum maiore ipsa appellare iuris dis-
ceptatorē nequeamus, apud quem, qua de
re agitur, in iudiciū deducatur. Reliquum
est, si non acquiescimus, ut cum Fortuna
damni dati experiamur, quæ cōm ipsa legi-
bus soluta sit, imò legibus non teneatur,
utpotè parens aleæ, quis prætor nobis asti-
onem daturus sit, non uideo, aut qua lege,
qua formula iudicium simus constituturi.
At enim (dicat aliquis) noxa accepta gemes-
re saltem liceat, intestinūmq; dolorem quæ-
rimonia lenire. Liceat sanè si id magnope-
re iu-

re inuat, quasi in uulnus incumbere, potius
 quam fomentum præsentaneum querere,
 sed tamen si apud ipsam damni auctorem
 quereris, apud nouercā quærens, quæ con-
 uicijs ipsa gaudet & intolerantia. Si inuētos
 quætelas effundis, indignū est homine do-
 cto. Apud Deū porro pauperiē factā queri
 innocenter, qui potes? qui in rerum etiā ad-
 uersarum campū hilariter descendere dele-
 ctos suos iubet, in essem scilicet illic facturos
 centesimo cum scœnore redeuntis laboris.
 Quare prisca illi Heroes dogmatis Christi-
 ani uere sequaces & assertores, quorum ani-
 mos Deus in supplementum abstractarum
 intelligentiarū iam inde ante ætūm condi-
 tum delegerat, litasse fortunæ tam pernicio-
 sūm semper esse censuerunt, quàm Diti pa-
 tri litare gentiles olim noxiū existimabant,
 in cuius sacrificijs contraria semper extra læ-
 tiora esse arbitrabantur. Inde elogia illa in-
 nocentium animarum sanctarūq; fami-
 gerata, quibus rerū secundarū omnem tan-
 quā in faustum nefastūq; esse ac procurā-
 dū uidetur. Quod recta fide iam labefasta-
 ta, lætis nunc ipsi animis excipimus atq; ge-
 stientibus. Neque tamen cum hæc prodes-
 rem, ita integer ipse & sartus eram ab ita
 commodis aduenticijs & corporis & exte-
 G 2 nis, nec

DE CONTEMP. RERVM

nis, nec ita immemor & securus conditio-
 nis eorum, quibus Fortuna inimicitias de-
 nunciauit, ut non facile in rem præsentem
 identidem possem deducere animû, illicq;
 de ea re ipsa cognoscere, antequâ pronunci-
 arem. Non me tum fugiebat ita esse natura
 comparatû humanæ mentis captum ad res
 æternas & cœlestes, ut coniecturæ mortalis
 atque cõmentationis ratio, quantumuis ex
 quisite subducta, uix unquam ita quadret,
 & apra sit cum elogijs diuinis uatûmque sa-
 cro sanctorum, quin tolerantia atque fortis-
 tudine præstanti opus sit, cum uel fortuna
 acerbè atrocitèrque defæuit, uel cum noxa
 illa stygia acriter tentat animum, superèq;
 tum humana præcordia non nescius sum,
 cum appulsus est aut cordi, aut corpori sens-
 sus uehementis doloris, sed tamen experi-
 mento didici lectionè sacram depultricem
 tandè esse affectuum immodicorum & æ-
 gritudinis argentis, speique bonæ concilia-
 tricem, ex qua oritur æquanimitas. Accedit,
 quod patientiæ contra Fortunã sicariûmq;
 illum spiritale dimicanti, aduersarè illam re-
 rum telis, prauis hunc instinctibus grassan-
 tē animiq; exaggerationibus, subsidia ferè di-
 uinitus rerû in articulis tēpestiuèq; summit-
 tuntur, quæ cessurum alioquin animû iam
 iamq;

Sacra le-
 cto.

iamque manus aduersis rebus laribusque diris
 daturum, stare in uestigio faciunt, aut ita celsi-
 sim ire, ut tamen scutum non abiciat. Ut
 cumq; cum in confesso sit nemine esse ferè
 in familia Domini, quin fustuariū aliquan-
 do mereatur, nimirū præstabilius est omni-
 no hic, quod meruimus pendere, quàm in
 diem fati dilatos & ampliatos Diris lorario
 tradi, qui nos beato, copioso, splèdido, for-
 tunatorq; funere elatos obtorto collo ducat.
 Huius ipsius fustuarij cū in capite & in for-
 tunis nonnullas uibices geram, gesturusq;
 sim (ut credo) reliquā partem uite, sic quoq;
 tamen arbitror mecū clementer actum esse,
 præut est multorum conditio enatione for-
 tunatorum. Et hæc sunt cōmercia cœli, nisi
 per impatientiam conscelerando animum
 derogarimus fidem cœlesti testimonio.
 Quod si istis fortunatis & beatulis aduersi
 interdum casus copiam oblimarent exube-
 rantem, ecquis est doctrinæ CHRISTI
 retinens, qui non tum melius cum ipsis as-
 sum esse existimaret: ut quibus haud du-
 biè sanitate mentis præstaret & conserva-
 ret, ueluti missus sanguis redundantia. Cæ-
 terum, si in huius rei discepratione Musa-
 rum antistitis auctoritatē non nefas est lau-
 dare, apud Homerum Vatem Achilles con-

G 3 sola

DE CONTEMP. RERVVM

Solabundus ad Priamū supplicem libro Iliados ultimo ita inquit: Sinamus o Priame concidere dolores luctūsque in anio nostro, ac cōsopiri. Nam cum mœroris nullus est effectus, tum etiam miseris diuinitus mortilibus hoc inditum est, parcarūque fufis implicatum & injunctū, ut exigant uitam per mœsticiam. Cum quo poëtæ dicto conuenit historia Mosis de sententia Dei luctum nobis laboremque denunciante perpetuum in uita. Qua sententia in primū ipsa parentem lata ac pronuntiata ore diuino, genus hominū, tanquā in opus perpetuū damnatum esse uidemus, cū sudore obeundū ac peragendū. Hominē igitur sese nosse oportet, id quod caput est, & ueluti fons humanæ sapientiæ, quo ex fonte ducuntur animi instituendi excolendique rationes, tum deinde natalium suorum conditionē assidua recordatione æstimantē, cœlestium quidem rerū & mētē tantū perceptatū admiratione sensim imbui, earūque contēplationi assuescere, quoad eius facere potest, caducarū uero rerum, & ex materia aptarū fluxa atque inueteritura, opinionē fallam, iustōque maiorem exuere cupiditatē. Sic fiet, ut ipse hausta ueritatis imagine illustratus, ijs de rebus nō magno opere laboret, queis adminiculatio animus

mus esse nequit, aut ad se erigendū cum de
 iectus est, & elanguit, aut facilius emergen-
 dum cum in luto rerum secularium hæsit.
 Hanc animi constitutionē, quasi quædā pe-
 dissequa comitabitur æquanimitas, quæ
 haud egris ipsa oculis exuberantiā in aliena
 segere uider, unāq; in sua calamitatē, in suo
 grege stragē, in uicini foeturā. Quid enim
 refert, si recte atq; ordine humana conside-
 remus, cumulentur, necne facultates ex la-
 bore, an contrā ueluti tæbe quadam infor-
 tunij extenuentur & accidantur, si quidem
 ex æquitate animi labor uitę in summā pro-
 fecturus est eius spei, quā fouemus: Tamen si
 quæ est ista tandē bonorum extenuatio, cū
 ex calamitate tolerantia haud dubiē mes-
 sura sit, quod exuberet in preciū summi boni
 cōparandi, ad quē ueluti scopū omnia refer-
 runtur, & spectant humanę mētis consulta,
 decreta, atq; elaborata, etiā si rari sunt, q; colli-
 neent: Qui uero in composito animo atq;
 indignabundo contingentū rerum even-
 tus excipiunt & prosequuntur, quid aliud
 tandē miseri, quā segetem (ut ita loquar)
 uertunt laborū suorum atq; sudorū, irritiq;
 spei euadunt, & ære stipendiōque diruti æ-
 rumnæ exantlat, cum eo quoq; ut in super-
 scelere se obstringant capitalis cōtumacię:

G 4 Quippē

DE CONTEMP. RERVM

Quippè laborum nostrorū, curarūmq; frus-
 tus non euentu secundo constat & exopta-
 to, sed æquitate tantum animi, quæ res una
 demū iustum operæ precium statuit mortali-
 bus ob ærumnas uitæ exhaustas, neq; ullum
 est obsequium (ut opinor) duntaxat secundū
 charitatē piā numeris suis omnibus abso-
 lutā, quo uberiore gratiā locupletiores
 que à Deo summo inire ab ipsaq; providen-
 tia possimus, quā hac ipsa uirtute cū pieta-
 te suscepta constantēque perlata. iam illud
 quanto perere dicam ualere ad id, quod nunc
 agimus (neq; enim id quisquā inficiari pos-
 test, qui quidē certē in CHRISTI uerba
 adactum esse se cōmemerit, ne de eo qui-
 dem assensum sustinere) prouidentia ipsam
 sollicitā esse quodā modo uicē nostram, se-
 dulōq; curare, nequidā nobis externæ opis
 desideretur, quū ipsam interim nihil fallere
 possit eorum, quæ è te nostra & salute sunt
 æterna: Propius etiā accedam, urgebōq; a-
 crius. Velim, ut eodem in uestigio manens
 quispiam fortunatorū roganti mihi respon-
 deat (quando res dilationis non est.) Quæ-
 ro igitur ex eo quisq; erit obuius, num qui
 uehementi uel querendi angore, uel quesita
 speratā ue amittendi pauore aut incertore
 cruciantur, infontes apud Deum esse possunt,

sint, quasiq; frugi se homines & prouidos ipsi probare prouidentia: an incutiam sui potius eidem exprobrare uideantur prouidentia:, aut certe conuiuentia: soporem uie in suo discrimine, aut iudicium suum iudicio diuino antepone, meliusq; se nosse existimare que sibi commoda atq; incommoda sint. Quanto igitur satius est quanto & ad pietatem innocenti, et ad inopiam debilitatemq; consilij humani appositius, in tam alta rerum caligine deprehensos in fidem & clementiam prouidentia: nos nostraq; pignora permittere, qua: aut fortuna: opem implorare, quasi fortunaticis, aut coelum terrae miscere (ut dictum est) querelas, gemitus, ineptiasq; ingeminado, moerentemq; nobis consciscendo ægitudine, qua: saepe exest animum. At rerum aduersarum aciores sunt experiundo stimuli, quam ut medicata in umbraculis aduersus eos ratio prouidere satis possit, in eosq; instruere se animi consilijq; presentia, & ita obfirmare, ut par sit ipsa instanti presentiq; dimicationi. Hoc ualeat in eos qui umbratili tantum palestra periculum sui fecerunt, nō item in eos quibus in campum descendere cōtigit, in soleq; æstare. Tu aliquando frater tyrocinium rerum aduersarum pas-

DE CONTEMP. RERVM

rum patientiæ fecisti humaneq; iniquitatis. Ipse etiam rudimenta posuisse me cōfido. Certe in hac animi palæstra omni genere exercitus sum, ut si quis unquam meorum æqualium eiusdemq; ordinis & classis, nec in hac mea exercitatione lætæ tristisq; fortunæ facies, uices commutarunt inter se, eandem ipse ferè unamq; expertus sum fortunam, quam ancipitem alij uariamq; nouere. Quo fit ut securus in futurum iam eā, alternisq; annis huiuscemodi multas expectem ab illa quæ dicitur esse rerum arbitra, quales hætenus pertuli, easq; quasi solennes quasdam sanguinis missiones non metuendas esse putem, tametsi non redundāris, præsertim hac ætate. Quare pedibus haud illotis accedere ad præsidium philosophiæ possumus, quasi iam tyrunculi tātōq; sacramento adacti. Qui si fide bona ex animiq; sententiā in ditionē eius transferimus, non temporari necessitatiq; seruiētes, quid iam obsta: quo minus fidenter atq; alacriter induamus eius arma, tesserāq; ab ea petramus Deo bene iuuante. Id si nobis contigerit, quid magnificentius ad uitam è dignitate Encyclopædiæ traducendam, quā quod nouerca illa honestarum elegantiumq; disciplinarum, nec ritum nobis deducere

pro

pro arbitratu suo, nec contrahere poterit.
 Atqui rerum omnium facultate copiâq; de-
 stitutis, omni item consilio defectis (quod
 mihi accidere nisi vi maiore non potest)
 illud saltem subsidium superest, ut inter de-
 dititios providentiæ, ne dum inter alumnos
 philosophiæ profiteantur, quibus (ut opi-
 nor) ipsis factos esse licet ab ultimis
 exemplis indignitatis. Mediocria autem
 & obsoleta fortunæ incômoda, quid aliud
 quàm labores sunt iniuncti homini divini-
 tus, legitimæq; exercitationes palestre euan-
 gelicæ in campo luctus atq; mœroris. Itaq;
 has veluti sarcinas clitellares à Deo impo-
 sitas & obligatas, quâ maxime quisq; æqui
 est ac sui noscitantis animi, gnariq; condi-
 tionis humanæ, tam obsequiosissime fert
 ipse vel uerius officiosissime. Quod si quâ
 do ferendo perferendôq; oneri non est ani-
 mus debiliore temperatura constitutus (id
 enim accidere uidemus interdum, sed sæ-
 pius hominum ignauia, quàm iniquitate
 onerum) providentiæ tum partes sunt ita
 de infôre animo statuere, ne fraudi sit cui-
 quam quod non sua culpa euenit, fieriq;
 nequit nisi lex diuina abrogetur, quin labo-
 ris ac tolerantiæ hominibus constet tandem
 ratio quàm amplissime. Verum futura nõ
 prouid

DE CONTEMP. RERVM

prouidentes ij qui aduersarum rerum info-
 lentes sunt, euenta incommode excipien-
 tes grauius de se consulunt, saepe ad subita
 casu perculos illos uideas, ignauoq; ani-
 mi deliquio cōcidentes et exanimatos. Sed
 exitiabilis est quod interdū rōnis frenos
 respuimus, impotentes animi, & scientes
 prudentesq; malū malis cumulamus. Hoc
 uetat philosophia interdīto sacrosancto re-
 tinendae mordicus reuerentiae Dei atq; tem-
 perantiae. Quod si iam noxam incauti ad-
 miserimus, in gradum ipsa nos reponit ac
 restituit, interdīto eiusdem recuperandae,
 unde scilicet irae impotentia nos eiecit aut
 dimouit. Pudere enim pigerq; debet hō-
 minem sacrae scholae initiatum, in conspe-
 ctu Dei id in sese admittere intus per impa-
 rientiam, quod in oculis unius aut alterius
 arbitri sine rubore non admitteret. Quod
 sicubi fomenta philosophiae docto homi-
 ni desint, nosti quam sit illud scitum quod
 aiunt, mutuandum esse consilium à serua-
 toris auctoritate, cuius fides asylum est uni-
 cuiq; obuium & salutare, qui quidem opē
 eius imploret. Cum illis uero nunc mihi
 sermo non est, qui uel in cunis & crepun-
 dijs cum fortuna benigniore delictijsq; con-
 sueuerunt, uel alias indulgentia eius cor-
 rupti

rupti doctrinæ non capaces sunt. Sinit illos
 Deus (ut ego quidem arbitror) in impoten-
 tia animorum ac licentia desequire & lassescere,
 qualisq; in febre sic in impatientia iactari
 & confudascere, fortasse ut multa fatigatio-
 ne reddat obsequētioreis, quibuscum ipsis
 tamen præclare agitur & clementer, si has
 tenus defunguntur. At uero animi philo-
 sophiæ institutis quoquo modo tincti, si la-
 boris molestiarumq; insolentia ita inertes
 facti sunt & supini, suis ut rebus ipsi super-
 esse nequeant, sibiq; commode adesse for-
 tuna non obsecundante, simili sese illi qui-
 dē mihi culpa pariq; animaduersione ob-
 stringere uidentur, atq; boues faciunt cum
 aut iusto curatiores, aut à pascuis lætioribus
 nitentes & obesi ad iugum obtruduntur.
 Vt enim illi delictijs & successu molliores
 facti, derectorēsq; laboris, in rerum aut
 temporum difficultate statim estuant, ani-
 mūq; perferendi despondent, sic ignaua
 iumenta in sulco cito decumbunt, uel post
 unam alteramq; uersurā anhelabunde res-
 stitant, nec iam aratoris hortamentis audi-
 entes sunt. Huiuscemodi autem animan-
 tes quid aliud dicamus quàm uictimarium
 manere & lanium, cum iam usui esse ne-
 queant, nisi si iterū earum adipēs extenuare
 domi nus

DE CONTEMP. RERVM

dominus non grauetur. Atq; eos quidem
 nōdum attingo fortuna maiore prāditos
 et prouectos, qui uelut admiffatij ſagina re
 rum ſecundarum laſciuentes, omnis mœ
 ſticiæ incōmoditatiſq; imunitate fruūtur,
 quāſiq; ſoluti ſunt lege illa naturæ, quæ ge
 nus humanū ærumnolās in operas labo
 rēſq; damnauit. Ex quorū natione quōſdā
 uidimus p uarias rerum intemperies eodē
 tenore ſœlicitatis, parcarum (ut ita dicam)
 colu humeriſq; uehentes, nunc plaudente
 nunc obſtrepente populo . Huiuſcemodi
 ſunt præſtigie fortunę rerum mirandarum
 deſignatricis, quæ Cęſares, & Alexandros,
 Syllāſq; ſanguinarios ceruicibus ſuis ſuſtu
 lit in ſublime, ac per incredibiles rerū uarie
 rates diſcrimināq; pertulit incolumes, non
 nullos ipſa uiciſſim ſuccollās ac deſtituēs,
 quo mirificentiūſ potentiā ſuam uendita
 ret in rerū articulis euariante alea, & tenore
 tamen fauoris ab eo nō aberrante cardine
 quo ſumma rerū uertiū. Hæc eſt illa ſcilicet
 mirāda uis fatorū, quæ cauſas quidem ipſa
 cecas habet, in cœlo fortāſſe uel deſcriptas
 uel adumbratas, quarum effectus auctores
 Genethliaci præſciſcere ſe affirmant, qua de
 re quid ſentirem in primo libro perſtrinxit
 Ephectice enim de futuris philoſophanti
 bus quā

bus quã cataleptice libentius astipulari so-
 leo, curiosumq; ac piaculare esse cenleo fa-
 tidicos istos consulere, quasi parcarũ antisti-
 tes, qui cũ fatorũ cõmentarios in manibus
 habere se profiteantur, nefarie uaniloquen-
 tiã identidem manifesti sunt. Neq; autem
 omnibus ijs in rebus in quibus uel fortu-
 na uel circulatoria illa noxa, circumfusa im-
 peritorũ corona gaudens, plausum capat
 præstigiarum, nõ sua constat ratio auctori-
 tasq; prouidentie. Est enim est ipsa ut in hu-
 manis præcordijs flexanima, sic in fortunæ
 temeritate tanq; moderatrix architectoni-
 ca rectorq;. Nam cui dubium est insignes
 rerum temporũq; inclinationes atq; cõuer-
 siones, ortus occasusq; imperiorũ, Deum
 unũ habere in potestate: diuino ite numi-
 ne cõsulta, incepta, gesta hominũ effectus
 suos sortiri, aut in irritũ uanescere: cũ inte-
 rim arbitriũ humanũ & cupiditatem effre-
 nem, tum noxiarũ potestatum instinctum,
 cæcosq; uæcordiæ stimulos ita temperet
 ac rerundat Deus sua prouidentia, ut in
 temporum ipsa rerumq; comperentiã uer-
 tant atq; euadant fatiis olim destinata, ce-
 dantq; in summam regiminis atq; admini-
 strationis orbis terrarum ea sæpe, quæ pri-
 mordia sua duxere ab origine facinorosa.

Verum

DE CONTEMP. RERV

Verum (ò superi boni) quot tandem, quã
 rapidis, quã turbulentis æstibus affectuũ
 impotentium illos iactari existimas, quos
 fortuna per huiuscemodi successus dein-
 cept alios aliosq; promovet. Equidẽ nul-
 los homines opinor minus aut sui manci-
 piũ esse, aut animi sui possessores, cum in-
 terea sacra ipsi fame quẽrẽdi exagitari, quã
 cunq; sustrare oculis possunt, præ habendi
 possidendiq; cupiditate uorare uideantur.
 Quorũdam certe animorum habitum, si
 quis pensitate cõsideret ac perspiciat, quod
 dam omnino instar pati supplicij inferorũ
 uidebũtur, ut (uerbi gratia) quod de Ixione
 fabulantur antiqui. Nam ut is amore Iuno-
 nis deperiẽs, quum simulachro eius inani
 ac nubiloso incubuisset, Veneris ludibrio
 ita tum deceptus est, ut etiã post mortem
 apud inferos ad rotam astrictus sit à poëtis,
 iugiq; uertigine circumactus, sic isti omni-
 bus penè sensibus capi præ nimia cupidi-
 tate, imaginariã quoq; bonorum posses-
 sioni incumbentes fruitioniq;, adumbrã-
 tam quidem foelicitatẽ pro uera consecran-
 tur, stolidãmq; pro solida, tantiq; erroris pœ-
 nas pendere mihi ipsi uidentur, cum in ro-
 ta fortunã collocati, tollantur uicissim &
 submittantur, prout spes instabilis erigit
 hiantem

*Ixionis fa-
 bula.*

hiantem cupiditatem aut destituit. Agatigitur fortuna, feratq; quæ mea esse dicuntur, modo ne ab ea sic rapiar, uiuusq; ac uidentis (ut aiunt) mihi philologiæq; auferat, præsertim cum innocentissimi uiri, rerumq; diuinarum consultissimi, & fortunarum calamitates, & corporis ærumnas afflictationesq; nomina iam ipsa inuidiosa apud omnines, tamen ut æternæ foelicitatis pignus etiam amplectendas duxerint. Et alioqui cõpactilis istorum foelicitas atq; opulencia, solutilis quoq; ut sit necesse est, cum primû fortunæ collibuerit spargere quæ collegit, & distrahere quæ contraxit. Ita fit interdû ut belli isti fortunari ab illa sua ornatrice deserti ac proditi, similes sint paonum, quibus caudæ speciosæ insignia euulsa sunt aut excussa, qui si exempti decotis in memores efferre se & ostentare cõperint, risu excipiuntur, cum inaniter irriteq; rotentur. Sic isti qui exemptili ornamento aduentitiõq; tument, non intelligunt precatia se foelicitate censeri, qui census quintam classem nõ egreditur censuram agentibus sapientia & æquitate. Sed sint sane tam ualida penatiû coagmenta, quos isti hõdie architectantur, solui ut ipsa nequeant nisi aliqua ui maiore, quod non sæpe accidit. Quosdam enim

H uidimus

DE CONTEMP. RERVVM

tidimus iamiam ruituris similes, fortuna
 scilicet alumnos suos territante per ludifica
 tionem, & ueluti fastidium simulante des
 litiarum suarū, deinde uelut redintegrata
 gratia fastigiū ipsis altius addidisse, magis
 adeo ut sedimentū grauioris fortunæ mos
 lis factū esse diceres ea mutatione, quā pe
 nates ipsos gentis nouæ labefactaros. Venū
 esto (ut aiebam) sit ista propria stabilisq; for
 tunæ benignitas, nū igitur continuo beas
 tos illos pronuntiabis ob eam ipsam bo
 norum possessionem: Ipse equidem certe,
 nec si exploratum senectutis finem habeā.
 Nam quid erūnosius quā fastigia ista genti
 litia extruere per tot iactationes casuū, tot
 æstus curatū atq; fatigationes animie qui
 bus nec ipsis manum extremam ij sint im
 posituri, qui fundamēta iecerint, ne impo
 situros quidem sperare audeāt, cum in in
 certam altitudinem formam delinearint.
 Quid q; compertum habere nequeunt an
 q; successores operis inchoati relinquunt,
 ij & gnauiter & scite præscripta conceptæ
 amplitudinis secuturi sint: Quid si etiam
 illud in dubiū uenit, utrum huiuscemodi
 operum arbitratix architectiq; uicem im
 plens, operam successoribus eadem facilitate
 nauatura sit, fauoremq; adhibitura: Ita
 fit ut

fit utij qui imagines suæ gentis condere omnibus (ut dicitur) unguulis admittuntur, in auroq; & argento nomina sua incidere, ne opinione quidem tenus foelices esse queant, si rem ad verum exacteq; exquirimus. Quæ (malum) igitur uæcordia est tot naturæ molestias, quas uitare nõ possumus, exquisitis ærumnis curiose cumulare? At in id ergastulũ sese dare hominibus solenne est, quos pudet intra natalium suorum modum acquiescere. Adeo si dispicere ueritatem uacet nobis, atq; ociose animaduerte re singula expendereq; non pigeat, quid aliud iam multitudo hominũ procerũ iuxta & opificum inter hosq; mediorum, quàm metallarij sunt, in opus illi quidem perpetuum coniecti ac damnati sententia communis prudentiæ? Ab hac autem sententia cum appellare philosophiam liceat, eiusq; comites iuris æquioris consultos, moribusq; constituti hominũ naturæ magis indulgentium, si tu sententiam illam frater uulgarem & publicã aut probas aut sequeris, quid uetat quo minus te ad iudices illos maiores ego prouocem cũ literas tu noueris? Cedo igitur quemuis eorum arbitriũ, nisi isti quos dixi, plane sunt serui pœnæ, sententia sensus communis irrogatæ, qui saepe

H a ipse

DE CONTEMP. RERVM

ipse litem suam facit ambitiose, cupide, sordide iudicando de bonis animi, corporis, & externis. Et istos pudet (si diuis placet) in ordinem se cogere, qui in ergastulum se derunt diræ cupiditatis: & qui palmarium esse ducunt, supra classẽ suam emicare q̃ altissime, pudendum esse non vident infra deditiorum cõditionem se demittere: Ita ne uero prepostere comparata est hominũ prudentia, ut quos ciuiliũ uitæ status cum libertate pœnituit, hos tædere non possit addictæ uoluntatis, & seruitutis peculiaris. O hoies misere perditẽq; beatos, quos in explebilẽ cupiditatis sinũ successus in dies in horasq; intẽdit, atq; etiam proportione capturæ magis ac magis patefacit. O laborẽ irritum & inanem, ex quo fructum nullũ honestæ uoluptatis, sed messẽ potius curarum, anxietatum, æstuũq; mentis faciunt, in sementem aliam aliamq; deinceps ærumnarum sane fœcundam ac restibile. Et ut sciuros uidemus caueola clausos orichalcea, tympanũ illud suum caueæ appendicem sedulo conuoluẽtes, quum magno ipsi conatu strepituq; moueantur atq; uoluntur, nec ideo tamẽ quicq; promoueatũr ac prouoluantur, quippe cũ tympanũ eundem semper numero locũ circinet, axiculo scilicet

scilicet semper eodem super centro rotato,
 sicisti nihil ullo labore sudoreq; proficiunt
 in summam eius operis, quo dies noctesq;
 fatigantur, & quum perinde atq; illi actuos
 si esse uideantur, nihilo efficaciores sunt ad
 finem adipiscendum laborum. Semper
 enim idem orbis negotiorum molestia
 ruinq; irritu labore uoluendus est ijs qui in
 pistrinum se dederunt cupiditatis atq; am-
 bitionis. Ecquem enim tu nosti, qui semp
 satagendo, sibi aliquādo satisfecerit? Certe
 nemo est iuris simul et hūanitatē cōsultus,
 quin istos primi & secūdi fastigij petitores,
 nō in toga quidē illos candida, sed in ueste
 gemina & ancipiti, non modo capite, sed
 etiā corde minutos esse cōtendat. Proinde
 cū finē nullū habeat id uitæ institutū, cuius
 fortuna & præsēs & potens esse creditur, et
 uitæ ad exitū nulla nō hora cedat, esse in eo
 utique instituto humana foelicitas nequit.
 Quo impēdio magis admirari subit cuiq;
 hęc reputanti, hominū foecordiā ne dicam,
 an uecordiam, quorū studium insanum in
 querendis congerendisq; opibus, tum in
 cōdendis & asseruādis ac p manus tradend-
 dis ab atauis ad pronepotes, quid p diuos
 iā immortales, quid in quācōfert, nisi usum
 tollit & fructū fruiōnemq; earum? At usu
 sublatu

H 3 sublatu

DE CONTEMP. RERVVM

sublato quid tandem aurum & argentum
 alijs præstat metallis: quid prædium opis
 num ubertatisq; inexhaustæ, exili & calas
 mitosor: census classicus proletrio: Regiæ
 Persicæ instrumentum Diogenis supelles
 stili: Vnde porro auri tanta fames: num
 spôte nature in hominibus existit: Nō, in
 quis, arbitror. Quo igitur tandē aut unde
 diuitiarū aceruū, qui ne à Cræso quidē fūi
 tus est aut Pythio copiosissimis beatorū:
 Heu uanitas, q̄ mēdaces cū in alijs tū uero
 in hac ipsa remores: Aiunt omnes sese ad
 uersus necessitatem instruere, ad naturæ
 usum subsidia parare, flagitatrix scilicet et
 undiq; destitutē ni sedulo suppetias iret ho
 minum prouidētia. Hic si risum nō tenues
 ris cū hoc dicant q̄ quos diuitijs affluentis
 bus suffarcinatos esse nouisti, illi enim ues
 ro ad incerta casuum, morborū, uis maio
 ris, & ad subsidia deniq; senectutis condere
 nōnihil opus esse contendēt, eāq; demū ob
 causam partis parcere se nō ob aliam, sole
 re. Qui liberos habent prætextū arripunt
 filiarū oblocandiarū, patrimonij, pupillis
 relinquēdi, qui pignus nullū habēt, ab im
 pudencia prætextum mutuuantur, destitutā
 causātes orbāmq; senectutem. Quo te hic
 circumuertas: ita ne uero cum diuitijs res
 dundans

dundantibus circumfluant, subsidia ista se
 nectuti aut libertis componere eos credam,
 aut contra egestatem tantum instructos se
 cupere: Cur igitur accedentibus copijs aut
 sublatis liberis (ut sæpe fit) non ad portionē
 decedit auaritia anxiatq; cupiditas: Cur in
 nicem argentium curarū nō succedit tan-
 dem querendi habendiq; securitas: Quasi
 uero obscurum sit hiantem illam ingluuiē
 pro eo ut expleatur infarciendo, in dies ma-
 gis distendi, nec ullū habere sensum hau-
 riendis magnis questibus nisi inter uoran-
 dum, utpote quum lucri hausti salua in os
 rediens, non tam referat suauitatem rerum
 iam cōpositarum, q̄ intendat acrimoniam
 querendi ad eū usq; modū, qui in dies alius
 aliūsq; destinatur. Ferum profecto dirūmq;
 ulcus animi (nihil enim significatius dixe-
 rim) qd' nō modo remedijs non cedit, sed
 etiam medēdo exacerbatur. Et tanto erro-
 re uita ducitur, ut homines sic affecti, hoc
 morbo p̄diti, his intēperijs uesane cupidi-
 tatis acti, foelices etiā esse beatiq; credantur:
 Proh superi iā beati, quid est si hæc insania
 nō est: Hæc illa sunt bona uisenda, contre-
 stāda, asseruāda, draconē atq; uigilantia custo-
 dienda, nō itē utenda fruendaq; ne peteāt,
 quibus ueneranda illa fortunatum foelici-

H 4 tatisq;

DE CONTEMP. RERVM

Parisq; inſtitrix cæca ipſa ac uolubilis, ma-
 gnifice ſeſe ſuumq; imperiũ inter mortales
 uenditat, ſuſpiciendũq; præbet, identidem
 ipſa precaria ſua repetita in alium aliumq;
 transferens, & tamen ea bona nemo preca-
 rio accipere ſe credit ſed mancipio, cum in-
 terim uita ipſa qua nihil magis proprium
 eſſe poteſt, uſu deſ nō mancipio, ut inquit
 Lucretius. Proinde ualere ipſam, ualere in-
 quã ſuamus fortunã cũ ſuis fortunatis, qui
 quidẽ ipſi ut almã eam colũt, credamus ſa-
 pientiã Dei, quã claſſico quoquo gentiũ
 exaudibili, auctoritatẽ fortunã abrogan-
 dam cenſuit, religionẽq; eius euerrendã (ut
 ita loquar) abſtergendãq; mandauit è præ-
 cordijs hominũ nō excordiũ. Ecce tibi uel
 mihi potius circa fortunã bona obhære-
 ſcẽti, ueluti cœlo demiffus ſacrorũ uatum
 Homerus, Vẽ tibi (inquit) qui mōtis ſancti
 mei oblitus, ponis fortunẽ menſam, & li-
 bas ſup eã, ſiquidẽ ppediẽ in te gladio ani-
 maduertã, Hoc thema atq; argumentũ eſſe
 poſſet lōge enarratiõis homini qui dicẽdo
 explicare rem digne nouiſſet, nihi nũc rei
 ſumma colligenda ſic uideretur, ut qui aucto-
 ritate diuina ducat potius quã prudẽtia hac
 cõmuni (quã ipſa non dubie mera eſt ſtulti-
 tia, recte atq; ordine mores ad librã ra-
 tionis

Eſa. ca. 97.

tionis perpendentibus) is, si literarum notitia mediocri præditus sit, & alioqui sui sit ipse iuris & arbitrij, primo quoq; tempore sedulôq; facere debeat, ut se det philosophiæ tanquam vitæ magistræ, qua ipse præmonstrante facile dispiciet in tanta rerum turba, quæ nã digna sit vitæ institutio, in quã animi nervos contendere debeamus, qui finis honorũ futurus sit malorũmq;, ad quẽ uel adipiscendum uel uitandũ humanæ rationis summa necesse est, ut incumbat, si recte comparata est. In hoc autẽ animi instituenti processu, nihil æque forasfẽ mentis eius constantiã, confirmationẽmq; incesset, interdũmq; labefactabit, quã uarietatis fortunæ temeritatisq; reputatio, quæ uelut amuffis concolor materiæ, in qua ducitur, discrimen nullũ facit, non ingeniorũ, non morum, non meritorũ, non nataliũ, non doctrinæ, aut in sinistram partẽ facit impulsore genio humanarũ rerum interturbatore perditissimo, quo longius scilicet homines à ueritatis conspectu reducantur, abducanturq; in diuersum, quanquã eius rei causas Theologorum vulgus non satis expediunt. Neq; uero potest philosophia, nisi præsentis numine confirmata (quod rari est exempli) tanto constantiæ robore aciem men-

Fortunæ
cæcitas.

H 5 tis suæ

DE CONTEMP. RERVM

tis suæ firmare aduersus cæcos mucrones,
 improuisosq; fortunæ, quin fluctuante in-
 terdum persuasione recta, deindè etiam con-
 stantia impulsa, percussaq; rōne, res ad Tria-
 rios (ut dicitur) redeat. Quare homini phi-
 losophiæ studioso non cōmittendum, ut in
 rationis ac doctrinæ robore uictoriam ex-
 ploratam esse censeat, hoc est enim non se
 nosse, qua nulla est ferè exitabilior igno-
 rantia, subsidijs firmanda mens, quæ ad o-
 mnes ipsa casus prouisa, præmeditata, qua-
 sique in procinctu esse oportet, neli Fortu-
 nam impressionè ualidiorem facere in ho-
 minis copias contigerit, aut etiã ad eius usq;
 corpus tumultus peruenerit atque trepida-
 tio, non modo uirtus & innocentia à fortu-
 na casuq; laborasse, sed etiam planè succu-
 buisse uideatur. Sæpè enim eousq; ualet ho-
 stis peruigilis omniumq; occasionum aucu-
 pis solertia & improbitas, ut innocentia un-
 diq; circumuenta abrupto necessitatis ino-
 piæq; consilij, aut opitulationis, nullū iam
 nec in se, nec in Philosophia magistra præsi-
 dium inueniat. Quo fit, ut summa indigni-
 tate hominè quodam modo poeniteat pu-
 deatq; philosophiæ atq; uirtutis, cuius in re
 præsentī cassa atque inania subsidia reperta
 sunt. Ibi tum fœda species animi se suâq; præ-
 fida,

fidia, doctrinamq; & uirtutis maiestate pro
 nihilo ducentis præ fortunæ fauore atq; nu
 mine, ibi religionē interdum innocentiāq;
 uideas abiecta honesti reuerētia fœde se im
 piare, rationē sibi constare negantes operæ
 uirtuti tolerantiaq; impensæ longo atq; in
 offenso tenore. Hæc exempla diuinitus (ut
 arbitror) prodita sunt aliquādo, quasi quæ
 dam eleuamēta humanæ prudentiæ, uel ue
 rius refuramēta uaniloquentiæ Stoicæ, quæ
 sapientē ipsa suum ita ex sese aptum fecit, ut
 totus ipse in semetipsum uergeret & uerte
 retur, quū reapse in infirma natura Deus ni
 hil propriū iurisq; sui condiderit, præter u
 num arbitriū, quod libertate donauit. Qua
 propter cauendū summopere uidendūq;
 ne sutor ultra crepidam (quod aiunt) in his
 rebus æstimandis. Sua enim cuiusq; iudicis
 cognitio est atq; disceptatio. Ius è cælo pere
 re & accipere æquis animis debemus, non ²²
 de cælo ius dicere. Sed quod dicere cœpe
 ram, mirificæ nonnunquā fortunæ collusi
 ones cū illo ueteratore Stygio rationis hu
 manæ oppugnatore, exprobrant quodam
 modo contiuentiā prouidentia, aut quan
 dam incuriā obliuionē uel hominū sic af
 fectorū, dumtaxat opinione stultorū, qui uis
 tam hanc nesciunt sacrorū pugilū esse cam
 pum,

DE CONTEMP. RERVM

pum, eosq; demū victores surdo præconio
 pronuciari, qui cum incōmodis uitæ diu
 multūmq; conflictati, ad postremū persiste-
 runt. Cuius rei tum multa testimonia sacris
 consignata monumētis, tum illud luculen-
 tum habemus in historia Iobi hieronica in
 dlyti, multarum palmarū athletæ in aduer-
 sarum rerū agone, cuius exemplo compara-
 re nos & expedit, & necesse est, patientiaq;
 partes, tanquā in numerato habere, ne cum
 in discrimen uentū erit, repentinis casibus
 oppressi, animū ad imaginem Dei effictum
 consceleremus abiecto scuto fidelis constā-
 tiæ, hostiq; ignauiter permittamus, tanquā
 dediticium. Sciunt aut̄ ij demū, qui sæpè pe-
 riclitantur, quā in hoc articulo ratio pro-
 cliuis sit in errorem, animūsq; facilis in deli-
 quiū, tūmq; præcipuè cum mœrores semel
 atq; iterū suppressi, uelut recidiui infestiores
 denuo atrocioresq; coortūtur, tolerantiam
 identidem lancinantes ad tædiū usq; lucis.
 Hic locus est certè, ubi nemo quāuis philo-
 sophus quantūnis etate prouectus, satis esse
 tutelæ suæ potest. Quare tutricè prouiden-
 tiam & auctore ad eam rem disceptandam
 transigendamq; operepretium est asciscere,
 homini quidē, qui recte constituta opinio-
 ne de diuinitate ducitur. Etenim, si ad oēs
 casus

casus subsidia in homine natura indidisset
 ac parauisset, animus utiq; recte constitutus
 fati nunquã cederet, nusquã manus daret
 fortunę, nusquã Horci licitori. Nunc uero in
 rebus aduersissimis quædam adeo sunt im-
 pedita, uix ut explicare possit ratio, quid sit
 factu optimũ. Ne philolophia quidẽ moras
 lis tam uberem pœnũ habet, unde prome-
 recito fomenta lenimentãq; possit ad ægri-
 tudinẽ animi angentem & enecantẽ. Multa
 quidẽ ipsa uisenda, iucunda, fructuosãq; do-
 cet, sed quæ imparia sint sepẽ dolori, si cum
 eo cõmittantur in re præsentĩ. Quare ubi
 doctrina torpet, postquã rationis acies pu-
 gnando obtusa est, cum iam robur naturæ
 fatiscit, deniq; postquã consolationis philo-
 sophicæ splendor turbine aliquo percussus
 & fulmine perstrictus est rerum aduersissi-
 marum, ibi tum ibi unica salutis spes est fa-
 cro sancta oracula librõsq; hierographos ad-
 euntibus, in fidẽmq; & opem diuinam ues-
 niẽtib; qui uelut supplices dediticijq; Dei,
 intra præsidia mox prouidentiaẽ haud du-
 biẽ recipiuntur. Cum autẽ tumultus tandem
 conquieuerit, tum omni ope adniti contem-
 derẽq; debemus, ut in æditiorẽ statum qua-
 siq; in arcem æquanimitatis euadamus pau-
 latim meditando tolerantiaẽ, in qua partes
 omnes

DE CONTEMP. RERV̄M

omnes rationis ac constantiæ, ueluti in nū-
 merato habentur. Iacentē autem animū, &
 aut rebus aduersis afflictum, aut colluctati-
 one fortunę uehementius fatigatum, illinc
 omnino erectura est diuinatū rerum, æuiq;
 infra supraq; futuri meditatio, qui æquani-
 mitate inde cōcepta & enata stare utiq; me-
 lius potest & obnixius, quàm inani & flu-
 xo fortunatū affluentium adminiculo ful-
 tus, quasiq; imbecilli armamento humanæ
 instabilitatis. Nam quid aut incongruentis
 us est, aut inutilius laboriosum & opero-
 sum, quàm & breuis & precariæ lucis usurā
 nō temporatio apparatus, sed perpetuo sta-
 tuminandā ducere? Itaq; auferat sanè quid-
 uis Fortuna, cornu tantū illud Amaltheę, id
 est, animi æquitatem, dono det mihi prou-
 dētia, id ego instar esse ducam protinus cō-
 pię exuberantis, ut enim multā desyderem,
 pauca tamen exposcam. Hęc habuit
 Draco frater, quę de fortuna tibi scriberem,
 quę si in animis nostris, aut cuiusquam pe-
 nitus infederint, aras nimirum Fortunę ē sa-
 cello cordis euerrent aut disturbabunt. Res
 autē ita tulit, ut tu occasionē mihi dares in
 Fortunā aliquid cōmentandi, cui ipsi Cha-
 risteria quædam huiuscemodi debebā, ob-
 ea quę de me merita est pridē, dudum, nu-
 diusser

diostertius aut quartus mereturq; quotidie.
 Nihil autē mihi oprabilius prestantiusq; ad
 uitam esse existimare cœperā, quā si pro-
 pugnaculū quoddam æquanimittatis extru-
 ere mihi possem, unde tutius securiusq; age-
 rem, & starem aduersus castellum illud im-
 probitatis Fortunæ, quæ meas semper im-
 proba rationes discussit & cōturbauit, quas
 ad Philologiam tantū meam tuendā sub-
 duxerā, philosophiāq; capeffendam. Ni-
 hil enim (ut nosti) mereri unquā uolui, ex
 quo quidem candidatus esse cœpi in comi-
 tijs Mineruæ, salutem ut dicerem disciplinis
 elegantioribus, quarū amore non leue cor-
 poris dispendiū patrimonijq; contempsi.
 Itaq; accepta literarū tuarum ansa, libens hi-
 larisq; feci, ut animi mei sententiā de bonis
 Fortuitis obuientibusq; scriberem, tibiq;
 eam epistolæ uice mitterē. Ex ipsa autē intelli-
 gere poteris, quoddā ueluti callum stoma-
 cho meo esse obductū consuetudine ac ne-
 cessitate usurpandæ patientiæ. Est enim, qđ
 non ignoras, hic habitus animi rerū alum-
 nus in cōmodagē atq; etiā difficultiū. Necessi-
 tudini uero nostrę tribues, aut si quis etiam
 alius hæc legerit, quod tibi quasi syluam me-
 ditationū mearum cogitationūq; cōgeffi
 tribus libris distinctam, ita ut in ambulatio-
 nibus

DE CONTEMP. RERVVM

nibus Marlianis concenturiandas se dede-
runt. Neq; enim operę esse pretium uideba-
tur in ordines eas digerere, ne seriem inter-
polarę atq; frangerem, quā res ipsę subeun-
do connexuerūt, flumēq; retardarę men-
tis eas uoluerūt. Et meministi (ut arbitror)
me tibi sep̄ dixisse, meum esse hunc morē
cōmentandi, ut plena uela pandam statim
atq; altum tenui, nec emēsum iam spatium
respectem, quoad afflatus me destituar, si-
nūsq; iam flaccescant. Ceterum si hoc opus
conductum à me ociosius redemptumq; fu-
isset, nō fortuito oblatum & statim manu
missum, erat omninō huiuscemodi,
quod ad lucernam sacram Solo-
monisq; bona ex parte po-
tius quàm Zenonis aut
Chryssippi, aut cu-
iusquam eius
ordinis
atq;
temporis elucubrandum foret.

G. B V D A E I D E C O N-
temptu rerum Fortuitarum
Libri Tertij FINIS.